

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus IV. Festa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

Dicit Daniel 7. 10. *millia millium ministrabant ei, & decies milies centena milia assistebant ei.* Ecce dum innumerabilem Angelorum alij DEO ministrare, alij dicuntur assistere; nullus eorum reperitur hic in subsellio residere. Et Zacharias Sacerdos Luc. 1. 11. cum incensum poneret, non sedentem, sed stantem juxta altare Angelum vidit. Apoc. 7. 9. *vidi turbam magnam - stantes ante thronum.* Et Paulò post v. 11. *omnes Angeli stabant.* Isaiæ 6. 2. *vidi Dominum sedentem v. 1. - Seraphim stabant.* De sedente Heli dicit Scriptura 1. Reg. 4. 18. *cecidit de sella retrorsum.* Sedebat & Balthasar rex Dan. 5. 2. At contra Elias dicit 3. Reg. 17. 1. *viuit Dominus DEUS Israel, in cuius conspectu sto.* Sto, inquit, non sedeo, non oscito: cui etiam à Domino dicitur: 3. Reg. 19. 11. *egredere, & sta in monte coram Domino;* non aut sede,

sed sta. Num. 3. 6. ait Dominus Moyfi: applica tribum Levi; sed fac stare, ut ministrant, excubent, & observent. B. Petrus Damiani 1. 3. ep. 8.

Et opera tua novissima plura prioribus. Apoc. 2. 19. Joachimus Abb. tantò majoris praconij, & laudis est, quando perpauci sunt, qui non tepescant à fervore novitio, & remissa conversatione ab his, in quibus ardere videbantur, frigescant. Apud Sylveira hic.

Sunt Spiritus fervori cuncta facilia. S. Gregorius Naz. poemate de vita sua.

Clavis ignita referat seram unamquamque; sic menti ignea, fervori, magnanimitati, cedunt omnia ardua. Berengarius in similitudinibus.

Vide tit. Perfectio, Profectus, Servire DEO.

TITULUS IV. FESTA.

§. I.

Consecra Divino cultui, rebus Spiritualibus.

Ex Veteri.

Factum est vesperæ &c. Gen. 1. 5. Fuit hæc prima dies Dominica: nam septima ab ea fuit Sabbathum. Doceris Christiane, quid operari te Dominicè oporteat, lucem verbi Dei, considerationis &c. Cornelius hic.

Benedixit diei primo, & sanctificavit illum. Gen. 2. 3. Quid est, & sanctificavit illum? ab aliis illum segregavit statimque adjecit causam istius sanctificationis: eò quòd in illo requieverit ab omnibus operibus suis. Jam hic ab initio doctrinam hanc nobis insinuat Deus; eradiens, in circulo hebdomadis diem unum integrum segregandum, & reponendum in spiritualem operationem. S. Chrysost. hom. 10. Servi, & ancillæ arceantur ab otio; quò morbò laborasse legitur ancilla Sara; quæ vel ipsò nomine suo ignaviam, & otium, præferebat. Agar enim, ut quibusdam placet, vertitur *somnians festa.* Bernardus hic.

Frequentissime olim DEUS in Scriptura Sabbathi observationem imperavit. Ex. 20. 9. 10. Levit. 23. 3. Deut. 5. 13. 14. & passim. Imò violatoribus capitale supplicium statuit Ex. 31. 14. Num. 15. 35. Cur in hac lege tam severus? Quia adeo propensi erant ad divitiis congregandas, ut in hoc labore totam vitam collocarent. Unde, nisi inde violenter averterentur, semper terrenis studiis incumbere, nunquam divinis obsequiis vacarent. Quare severissimis legibus opus fuit; quæ illos à temporalium rerum negotio ad celestium otium transferrent. Mendoza in 1. Reg. 3.

Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram Domino. Ex. 23. 17. id est, coram Arca, vel tabernaculo Domini. Nota:

cum viri omnes civitates suas desererent, nullus tamen eis metus fuit ab hostibus, nè forte diriperent civitates sic desertas, & inermes: quia promissum illis erat Ex. 34. 24. *cum videro gentes à facie tua, & dilatavero terminos tuos, nullus insidiabitur terræ tuæ, ascendente te, & appaente in conspectu Domini DEI tui ter in anno.* Marchantius D. 1. Epiph.

Mutabantur Pane Propositionis per singula Sabbatha. Ex. 25. 30. Appositisque calidis frigidis tollebantur: quia veteres oblationes quasi frigidæ, & calorem spiritui non habentes, repudiandos tempore gratiæ ipsa panum mutatio intimabat. Arnoldus Carnot. tr. de 6. & 7. verbo. Panes Propositionis super mensam mundissimam coram Domino statuuntur, cum Sanctorum solennitates ad DEI honorem à Fidelibus in Ecclesia celebrantur. Petrus Cellens. cap. 11.

Sabbatha mea custodite. Levit. 19. 30. Interlinearis dicit: *servantes ab omni malo.* Contra hoc mandatum aperte faciunt, qui maxime in diebus festis operibus diaboli, id est, commestationibus, & potationibus, & choreis, & hujusmodi vacant; potius festa Baal, quam Domini, celebrantes. Deus Baal tot, & tanta comedit. Daniel 14. Hugo Card. hic.

Die autem Sabbathi offeretis duos agnos anniculos immaculatos. Num. 28. 9. alijs autem diebus, exceptis solennioribus, & Calendis, non nisi unum: quò docemur, devotionem in festis duplicandam. Besseus D. 16. Pent. Sabbathum otium præcipiebat, sed non omne otium; quandoquidem Spiritus opus multiplicabat: precibus enim, & hymnis, dare operam jubebat, & Deo geminas hostias adolere. B. Theodoret. in Pl. 91.

Cogitatio hominis constituetur tibi, & reliquæ cogitationis diem Festum agens tibi. Pl. 75. 11. Docet nos, quomodo festivitates celebrare debeamus, Primò sanctis considerationibus,

nibus, postea verò reliquis earum sanctarum cogitationum, ac considerationum. Nam postquam DEI infinitam Bonitatem, Sapientiam, &c. animi consideraverit, sicque in ejus amorem rapta fuerit; statim in ea efficacia desideria adimplendi ejus divina præcepta generatur, quorum executione festivitates magnopere celebrantur. Diez f. 6. D. 1. Quadr.

Ex Novo.

Unge caput tuum. Matth. 6. 17. S. Hieronymus: juxta ritum Provinciae Palæstinæ loquitur Dominus, ubi diebus festis solent ungere capita. Imò non soli Palæstini, sed omnes orientales, in lætitiâ, & rebus prosperis, inungebantur. Ruth. 3. 3. 2. Reg. 12. 20. Judith. 10. 3. Esther 2. 12. Efcobart. 3. Colloq. Chr. volum. 4. sect. 1.

Invenit illum in templo. Luc. 2. 46. Amisit B. Virgo Christum, cum ad festum Paschale celebrandum Jerosolymam venit. In festo amittitur Christus; in festo crucifigitur. Festa nobis Christum sæpe eripiunt. Quò tempore amisit David DEum? festo tempore; cum adversis rebus minimè premeretur. Luna, cum plena est, deficit, & lumen amittit. Barradius hic. Dicitur hic, quòd Christus amissus fuit in die festo: quia multi in festivis diebus, quando deberent se magis conjungere Deo per contemplationem, & orationem; amittunt JESum, id est, salutem. Hugo Card. hic.

Intravit secundum consuetudinem suam die Sabbathi in Synagogam. Luc. 4. 16. Festivis temporibus idcirco ab exteriori occupatione cessatur, ut homines exercitiis quietius, devoti usque, intendant: & quod ferialibus diebus, per omissionem, vel commissionem, peccaverunt; corrigant, & emendent; ac perditum tempus recuperent. Dionys. Carthus. hic.

Erat ibi homo, & manus ejus dextera erat arida. Luc. 6. 6. In Synagoga scilicet erat, quam die Sabbathi JESUS intraverat, ut doceret. Dignus sanè erat curatione: qui, licet ager, cum aliis tamen convenerat in Synagoga. Die autem Sabbathi manus curatur, quando minimè futura erat usui; mandante Lege sacrum eò die ab operibus ortum. Docuit nos Christus, dexteram adhibendam in rebus divinis die Sabbathi, quò humanis vacandum laboribus. Oliva l. 13. Strom. hic.

Si licet Sabbatho curare? Luc. 14. 3. Novimus nos, in Sabbatho nostro licere curare corporis, & animæ, morbos, &c. Marchantius D. 16. Pent.

Fuit in Spiritu in Dominica die. Apoc. 1. 10. Tali die à servilibus abstinemus, orationibus dediti. Meritò ergo talis dies tantæ revelationi assignatur. S. August. l. 241. de temp. sciendum est Fratres charissimi, quòd ideo à sanctis Patribus nostris constitutum est Christianis, & mandatum; ut in solennitatibus Sanctorum, & maxime in Dominicis diebus, otium haberent, & à terrenò negotio vacarent: ut paratiores, & promptiores, essent ad divinum cultum; cum non haberent, quòd eos inde retardaret, incommòdum.

Ex Patribus.

Die Sabbathi nihil ex omnibus Mundi actibus oportet operari. Si ergo delinās ab omnibus secularibus operibus, & nihil mundanum geras, sed spiritualibus operibus vaces; ad Ecclesiam convenias, lectionibus divinis aurem præbeas, de celestibus cogites &c. hæc est observatio Sabbathi Christiani. Origenes hom. 23. in Num.

Ea ratione imperata sunt Sabbatha, ut DEum vobis revocarent in memoriam. S. Justinus M. Colloq. cum Tryphone Judæo.

Curate, qui his solennitatibus interestis; nè ab æterna solennitate separemini. Quid potest interesse festis hominum, si deesse contingat festis Angelorum? umbra venturæ solennitatis est solennitas præsens. S. Gregorius hom. 26. in Evang.

Festa non multitudo convenientium facere solet; sed virtus: non sumptuosus vestitus; sed pietatis ornatus: non mensæ dapillias, sed cura animæ. Maximum enim festum est, conscientia bona. Qui vivit in justitia, & in operibus bonis; vel absque festo festum agit, sinceram voluptatem ex bona conscientia percipiens. Qui verò in peccato, & malitiâ, degit, multorum malorum sibi met conscius; etiam cum maxime festum est, festò caret quàm maxime. S. Chrysost. tom. 6. hom. 5. de Anna, sive, quid sit festum.

Festivitates Apostolorum, sèta in honore Martyrum festivitates antiqui Patres in venerationis mysterio celebrari sanxerunt; vel ad excitandum imitationem; vel ut meritis eorum conscietur, atque orationibus adjuvemur. S. Isidorus de offic. Eccl. c. 34.

Feriarum nostrum nihil est aliud, quàm animæ thesaurum aliquem earum rerum condere, quæ firmæ sunt, ac stabiles, & manibus tenentur. S. Gregorius Naz. or. 44. in Pentec.

In Sanctorum festivitatibus, & gaudere, & confundi, debemus: gaudere, quia Patronos præmimus; confundi, quia eos imitari non possumus. S. Bernardus Serm. in vigil. SS. Petri, & Pauli.

Si ob reverentiam festi pilos corporis superfluos radimus, quò magis pilos superfluos vitiorum? S. Bonaventura f. 2. in Vigil. Nat. Dom.

Christiano spirituale Sabbathum agere, est à laboriosa rerum temporalium cupiditate quietes; solis orationum, ac lectionum, studiis includere; secularium negotiorum pondus de mentis cervicibus projicere; ad contemplanda cœlestia tota cordis intentione vacare; carnis oblectamenta contemnere; de sola spe cœlestium spirituali jucunditate gaudere. Ille porò Sabbathum Domino veraciter celebrat, qui sic ab his, quæ Mundi sunt, operibus vacat, ut à spiritualibus tamen actibus non quiescat. B. Petrus Dam. ep. 16.

Sciendum, quòd omnia festa anni aguntur in memoriam beneficiorum DEI, quæ contulit Ecclesie suæ sanctæ; ut de his laudet DEum, & gratietur: quònto beneficia sunt collata majora, tantò majus festum est. S. Vincentius Ferr. f. 2. in Pasch.

Tanta est nequitia dæmonum, & nocendi cupiditas; quòd quicquid à DEO pro charitate gene-

generanda; augmentanda, vel conservanda, institutum est; totum conatur avertere in opprobrium divinæ dilectionis, & in detrimentum nostræ salutis. Staturat namque DEUS sacra, solennitates, & dies festos; ut cessarem à vitiis, vacarem ab operibus mundanis, & insisterem divinis: jamque corda nostra prægustando suavitates, & præludia æternorum, delicata Sabbatha celebrarent. Sed insidiante humani generis inimico, quod statutum fuerat ad DEI gloriam, & nostram saluationem; jam utique conversum est ad DEI ignominiam, & nostram damnationem. S. Bernardinus t. 2. f. 10.

Sacris temporibus, atque celebribus, quis dubitet copiosiora solere infundi gratiæ divinæ fluentia super magnum hospitale, & carcerem purgandorum mortuorum. Tunc enim *in die bona* 1. Reg. 25. 8. venimus ad DEUM; tunc fiducia ad aliquem Sanctorum dicimus: prospera diem triumphalem tuum. Tunc copiosiores charismatum reliquiæ, velut à mensa splendidissima beatorum convivarum decidunt, largiendæ pauperibus, & mendicis petentibus, quærentibus, & pulsantibus. Gerſon de myst. Theol. pract. Confid. 9.

Date quartam partem horæ Verbo DEI, & honori Sanctorum, & saluti vestræ; qui non unam horam, non duas; sed dies integros, sed hebdomadas, fabulis sæpe datis. Id. serm. de OO. SS.

Felix festivitas, quando & mentis jucunditas sentitur, & spiritualibus epulis anima à te invitata largè reficitur. Non enim festum mihi est, si in corde non est. At verò idcirco sæpe exteriùs recolitur; ut gratius, & jucundius, intus celebretur. Nam exteriora festa interiorum sunt incitamenta festorum; & æternorum quædam præfagia gaudiorum. Thomas Kemp, Conc. 4.

§. II.

Festa consecra operibus misericordiæ.

Ineravit secundum consuetudinem suam die Sabbathi in Synagoga. Luc. 4. 16. Dominus non venerat, ut prodesset uni; sed ut prodesset multitudini: idè in Sabbatho confueverat intrare in Synagoga, & prædicare; quia tunc omnes ibi conveniebant. Hugo Card. hic.

Erat festus dies, & ascendit IESUS Ierosolymam: erat autem Ierosolyma Probasica piscina. Jo. 5. 1. 2. Ascendit Christus Ierosolymam ad celebrationem festi: & postquam æterno Patri debitum honorem in templo exhibuit, ivit ad visendos infirmos; & ad consolandos eos, qui in circuitu piscinæ, in porticibus commorabantur. Diez f. 6. D. 1. Quadr.

Dum Sanctorum memorias celebratis, reminiscamini quoque imbecillorum, & egentium

viduarum, orphanorum, peregrinorum, pauperum, mutilatorum, claudorum, atque cæcorum. S. Ephrem de fest. dieb.

Non ibis ad rabeniam, & luctationes, aut choreas, vel ad alios ludos vanos: nam de talibus sæpe eveniunt infortunia, & peccata mortalia: sed debes miseros, & languidos, visitare; & ita dies festales in DEI servicio finire. S. Edmundus Cant. Ep. Speculo Eccl. c. 11.

Inter præcipua facta, quibus sanctificari dies festos contingit, opera sunt misericordiæ: quæ Dominus ipse facere docuit, qui potissimum in Sabbatho curabat paralyticos; lumen cæcis, usum membrorum aridis restituebat, & variis morbis oppressos sanabat: qui etiam testabatur, se misericordiam malle, quam sacrificium. Ildorus Clarius l. 1. or. 31.

§. III.

Contra labores in festis vetitos.

Quod si dixeritis &c. Levit. 25. 20. Audiant hoc Christiani, dicantque sua luca non querere, violando festa per labores, venditiones &c. Si enim DEUS promittit hic servantibus quietem totò annò Sabbathicò, annonam in tres annos; multò magis Christianis servantibus quietem paucorum festorum providebit de victu, & lucris. Cornelius hic.

Plus proficiunt bona vestra ex bona observatione festi, quam ex vestris laboribus. S. Vinc. Ferr. serm. in ascens. D.

Servando Dominicam magis proficiunt bona tua, campus, vinea, grex, oliveta; quam ex tuo labore totius anni. Id. f. 3. D. 5. Trinit.

Cùm quidam festò die aucupatum potius, quam missam audire, voluisset, ac perdesces captas coquere: illa statim redvivæ eò obcoactò evolârunt; qui tamen facti penitens, & ad aram S. Defendentis M. orans visum recepit. Bolland. 2. Jan.

Rusticus atreptâ securi violare volebat diem Resurrectionis D.; illicò manus arefcit, securis adhærens recluditur, intolerabiles patitur cruciatu. Quem S. Sulpitius Pius Ep. fusâ oratione, & lacrimis, per totam noctem, sanat. Bolland. 17. Jan.

Cùm quòdam tempore in Frisia S. Ansharius Archi-Ep. Hamburg. concionaretur, diem festum opere servili non profanandum; quidam contumaces domum reversi, quia serenus erat aer, collectò feno acervos fecerunt. Vespere omnes illi acervi divinitus igne consumpti sunt; illas, qui ferialibus diebus congesti. Bolland. 3. Febr.

Quidam die festo colligens herbas, divinitus punitus, herbis manibus ejus adhærentibus. Bolland. 30. Martij.

